

gende bebyggelse, er blevet *omorganiseret* og indrettet som grangie, således at kolonisering her de facto snarere skal betyde omorganisering?

Et andet spændende resultat skal også omtales, hvor Gissel og arkæologen Helle Henningsen sammenholder en bebyggelsehistorisk analyse af Velling sogn, hvor Den sorte Død omkring 1350 hærgede i sognet, og hvor to landsbyer ret atypisk har en fælles bymark, med fundet af et tidlig middelalderligt gårdsanlæg. Selv om det er udenherredsk (i Hind herred syd for Ulfborg), er det et spændende miniresultat af et tværfagligt samarbejde.

Sådanne spændende resultater kan vi forhåbentlig vente os en del af i fremtiden fra Ulfborg-projektet. Oplægget virker spændende, ligesom disciplinerne og folkene bagved borger for et godt tværfagligt samarbejde.

Per Grau Møller

Helle Reinholdt: *Middelalderbyen Svendborg*. Projekt Middelalderbyen bd. 6. (Centrum, 1992). 138 s., 295 kr.

I rækken af bybeskrivelser i Statens Humanistiske Forskningsråds resultatrige Projekt Middelalderbyen foreligger nu Svendborg, efter de tidligere bind om Ribe (1986), Køge (1986), Næstved (1987), Viborg (1987) og Odense (1988). Forfatteren er museumsinspektør Helle Reinholdt, og bogen er som de fleste af de tidligere opbygget efter en ret fast plan, der gør bøgerne overskuelige og letter sammenligninger. Projektet har da også fra starten konsekvent lagt vægt på at afdække mulige faste strukturer.

Som et led i redegørelsen for de forskellige kilder til de enkelte byers historie indledes bogen med en detaljeret gennemgang af de skriftlige, arkæologi-

ske, kartografiske og geologiske kilder. Naturforholdene skildres, både de karakteristiske fynske og Svendborgs særlige bylandskab, stærkt kuperet og omgivet af en ring af vådområder, der dannede naturlige afgrænsninger til alle sider. Bebyggelsen gennemgås på grundlag af de seneste årtiers omfattende udgravningsvirksomhed, jernalder- og vikingetidsbebyggelserne og borganlægget Ørkil, der foreslås at være identisk med »Swineburgh«. Et afsnit behandler de gejstlige institutioner i og ved Svendborg, de følgende færdselen, gader og torve og bebyggelsen med dens forskellige elementer, boder, stenhuse, byggematerialer. Endelig behandles byens befæstning, porte og møller, de verdslige institutioner som rådhus, ting og badstue, og erhvervs- og besiddelsesforholdene. Som en naturlig afslutning på bogen om middelalderbyen redegøres for reformationens indvirkning på byens topografi, der for denne by ikke var omfattende, idet to kirker fortsatte som lutheranske sognekirker, Gråbrødreklostrets bygninger blev stående, og Sankt Jørgensgården fortsatte som mild stiftelse. I en sammenfatning trækkes linjerne fra de forskellige afsnit op.

Som i de tidligere bind finder man et godt kort- og tegningsmateriale og gode fotos, dog er flere af de gamle stik gengivet med raster, således at man næsten intet kan se. Endelig rummer bogen meget udførlige noter, kilde- og litteraturliste og sted- og sagregister.

Ole Degn

Bjørn Poulsen og Inger Biehl Hansen: *Med egen hånd. Optegnelser fra Fladsten og Ørsted 1592-1809*. (Landbohistorisk Selskab, 1994). 179 s.

Siden Jens Holmgaard i 1969 udgav